

Co z tebe, sestro, bratře, dělá křesťana?

Křesťanský výkon? – Modlitba, bohoslužba, křesťanská morálka?

Oddání, vydání se Ježíši Kristu? – Rozumem, vůlí, srdcem?

Můžeš říci: Usiluji o to, abych nebyl křesťanem, který jen plní povinnosti svého náboženství a svého poslání, ale abych byl křesťanem, který žije vztahem k Pánu Ježíši, milujícímu, učícímu, ukřižovanému a vzkříšenému?

o. Karel

Sborování 2010

Letošní Sborování se uskutečnilo na čtyřech místech brněnské diecéze: v Jimramově, Třebíči, Boskovicích a Brně. Všechny přehlídky byly zahájeny jednotným poselstvím sborům, které jim zaslalo vedení jednoty Musica sacra. Články z jednotlivých přehlídek najdete níže.

Poselství sborům

Drazí účastníci dnešního setkání chrámových sborů, zpěvačky, zpěváci a sbormistři!

Co nejsrdečněji vás jménem vedení jednoty Musica sacra zdravíme a vítáme na této malé slavnosti chrámových sborů. Chceme vám poděkovat za to, že se této akce, ne bez řady obětí, účastníte. Chceme vám poděkovat za to, že se věnujete chrámovému sborovému zpěvu, za všechen čas a vše ostatní, co s tím souvisí. Církev si vždy velmi vážila chrámového sborového zpěvu a je tomu tak i nyní, v době po liturgické reformě Druhého vatikánského koncilu. V liturgickém dokumentu O hudbě v posvátné liturgii (Musicam sacram) se takto vznešeně hovoří o sboru: „*Zvláštní zmínku zaslouží pro svou liturgickou službu chrámový sbor (...). Jeho úkol nabyl podle předpisů koncilu o liturgické obnově také větší důležitosti a závažnosti. Sboru totiž náleží pečovat o patřičné provedení různých druhů zpěvů a podporovat aktivní účast věřících na zpěvu. Proto ať jsou chrámové sbory pilně podporovány (...) a kromě hudební výchovy ať mají členové sboru také vhodnou výchovu liturgickou a duchovní*“ (čl.19 a 24).

Ať vám všem přinese účast na tomto dnešním setkání sborů povzbuzení a nové podněty pro vaši tak vznešenou a záslušnou službu.

Bezpochyby i vám, dnes na tomto místě je adresováno Poselství umělcům Druhého vatikánského koncilu: „*Neodmítejte dát své nadání do služby Boží pravdy! Svět, ve kterém žijeme, potřebuje krásu, aby neupadl do zoufalství. Krása, stejně jako pravda, vnáší do lidských srdcí radost. A to i díky vašemu snažení.*“

K tomu vám ze srdce žehnáme!

Za jednotu Musica sacra

Willi Türk, předseda

Karel Cikrle, emeritní předseda

květen 2010

Svátek duchovní písně 2010 – Jimramov

V neděli 30. května 2010 jsme se poprvé zúčastnili 13. ročníku Sborování. Netušili jsme vůbec, do čeho jdeme. Náš sboreček o 13 členech je sestaven z lidí ze dvou malých vesniček a já úzkostlivě bojuji o získání každého člena. Když jsem podávala přihlášku na přehlídku sborů do Jimramova, kterou jsem dostala od našeho pana faráře, měla jsem představu, že tam budou schůly z okolních vesnic a že prostě porovnáme, co se zpívá jinde.

Skutečnost však předčila veškeré mé očekávání. Předně jsme zjistili, že se jedná už o 13. ročník dané přehlídky, která se v předchozích letech konala v Boskovicích a letos poprvé v Jimramově, a že se ze 6 přihlášených sborů účastníme poprvé pouze my, protože ostatní jsou již ostřílení účastníci.

Nejdříve se krásný kostel Narození P. Marie rozezněl hlasy asi 30členného Chrámového sboru sv. Jakuba z Poličky. Pod vedením paní Květy Šafářové bravurně předvedli 5 skladeb od Palestriny po Ebena. Zahájení to bylo opravdu impozantní.

Jako druhý vystoupil Mužský komorní sbor Vocatus Ecumenicus z Jimramova dirigovaný Petrou Budigovou. Nejprve zazpíval Missu Bohemicu J. Foerstera. V další části jejich vystoupení se připojily ženy a při společné skladbě G. Younga Alleluia šel po zádech mráz. Na závěr předvedli profesionální výkon při Kyrie J. Leavitta.

První dva sbory nasadily laťku strašně vysoko a já si jen říkala: Co tady vůbec děláme?... Náš sbor Schóla sv. Mikuláše z Lísku nastoupil jako třetí. Měli jsme velmi těžkou pozici a ve mně byla malá dušička, jestli v tak těžké konkurenci aspoň trochu obstojíme. Členové našeho sboru se však nedali zastrašit a všech 5 skladeb, z toho tři od A. Michny z Otradovic, zazpívali s velkou chutí a radostí ze skutečnosti, že se takovéto přehlídky mohou poprvé v životě zúčastnit. Závěrečný potlesk svědčil o tom, že se nám to snad povedlo.

Po nás jako čtvrtá následovala Schóla sv. Václava ze Zvole, co do věkového průměru asi nejmladší sbor. Pod vedením Vladimíra Jindry si připravili Zpěvy z Taizé i skladby M. Praetoria a P. Z. Mičky. Zazpívali něžně a s citem.

Pátý Rakos (Radiměřský komorní ekumenický sbor) předvedl precizně nacvičené skladby nejrůznějších žánrů (J. Berthier, J. Sibelius, P. Eben, J. P. Sweelinck), nechyběl ani černošský spirituál. Vzhledem k tomu, že sbor existuje teprve 3 roky, smekám před sbormistrem Pavlem Janákem za jeho práci se zpěváky.

Na závěr jako šesté vystoupilo Ekumenické sdružení chrámových sborů Jimramov – Sněžné, kde se vystřídali tři sbormistři – Antonín Bradáč, Miroslav

Kadeřávek a Jitka Voglová. Ve sboru jsme mohli vidět nejrůznější věkové složení – od malých dětí po babičky košatého věku, které ale svou chutí zpívat si s dětmi nezapadly. Předvedli skladby O. Múčky, A. Szaka a R. Dubry a byli důstojným zakončením celé přehlídky.

Ekumenické sdružení chrámových sborů Jimramov – Sněžné, sbormistr A. Bradáč

Ještě plna dojmů jsem odešla s ostatními sbormistry na místní faru, kde se probíraly organizační věci a bylo zde krátké posezení s otcem Cirklem. Členové všech sborů se odebrali do jídelny místní ZŠ na bohaté občerstvení, do kterého se, co do množství, snad musely zapojit všechny ženy z Jimramova.

Později odpoledne proběhly v kostele zpívané nešpory – další velký zážitek. Nic podobného jsme dosud neprožili, když zpívají úplně všichni lidé v kostele – a dobře...

Vrcholem celého Sborování byla závěrečná skladba Jásejte vstříc Bohu, čtyřhlasá Antifona P. K. Břízy, v provedení členů všech sborů za dirigování pana Bradáče. Nikdy jsme v tak velkém sboru nezpívali a pro mé zpěváky to byl nezapomenutelný zážitek.

Otec Cirkle ve svém kázání při nešporách řekl, že Bůh je krásný a lidé by svým zpěvem měli ukazovat jeho krásu. Že by sborová zpěváci skrze krásu hudby měli přivádět sebe i ostatní posluchače ke krásě Boží. Myslím si, že se nám to všem v Jimramově podařilo.

Marta Kočíková

Regionální Sborování v Třebíči

Regionální kolo Sborování se uskutečnilo také v sobotu 5. 6. odpoledne v Třebíči. Předcházel mu výběr sborů podle databáze, kterou má Musica sacra k dispozici. Sborů je tam dost, tedy v databázi. Ve skutečnosti je to jiné, a nutno říci, že mnohem horší. Některé sbory vůbec neexistují, jiné jsou v takovém stavu, že zazpívat alespoň krátký program je pro ně nereálné. Zdá se mi, že při vyplňování dotazníku pro databázi se ukázalo, jaká je v církvi představa o sborovém zpěvu, sborech a jejich úrovni. Původní myšlenku, přivést na Sborování další tělesa, se nám tedy naplnit nepodařilo. Z tohoto pohledu je jediným kladem poznání, jak na tom opravdu jsme.

Pohled druhý, tedy hudební, je již mnohem radostnější. Spolu s nepřilíš početným publikem jsme mohli od čtyř zúčastněných sborů slyšet spoustu krásné muziky, a to v kvalitním provedení.

Sbor Serafín z Třebíče – Jejkova, jehož velmi nízký věkový průměr narušují jen basisté, zazpíval pod vedením Veroniky Hružové zpěvy z Taizé, a to nikoliv v nějaké primitivní podobě, jak to bývá občas ke slyšení, ale v kvalitních úpravách, také s doprovodem varhan a flétničky.

Protože chrámový sbor z Jaroměřic se nemohl zúčastnit kvůli vlastní akci ve stejném termínu, byl jediným mimotřebíčským sborem nepočtený, ale dobře zpívající sbor Santini z Telče. Jeho sbormistryní je Anežka Tichá, a dirigentem třebíčský varhaník a dirigent Karel Tomek. Kromě italské písně Alta Trinita a sboru Ave Maria, omylem připsovaného Arcadeltovi, provedl sbor také několik částí Tůmova Stabat Mater a spirituály.

Výhodou menšího množství sborů byl větší časový prostor. A tak na závěr mohl komorní pěvecký sbor Musica animata Humeris za řízení Karla Tomka a s doprovodem malého instrumentálního ansámblu Cordial string quartet s um. vedoucím Jakubem Lojdou provést Bachovo moteto Jesu meine Freude (BWV 227). Takovou skladbu, navíc v perfektním provedení, nemá člověk možnost slyšet každý den, a tento sváteční zážitek byl jistě krásným vyvrcholením přehlídky.

Co na závěr? Nashledanou v Boskovicích!

Jaroslav Paik

Sborování 2010

Letošní 13. ročník Sborování se uskutečnil v neděli 6. června již tradičně v Boskovicích v kostele sv. Jakuba. Tentokrát to nebyla přehlídka chrámových sborů z celé diecéze, ale pouze z farností patřících do boskovického regionu.

Sborů se tentokrát sešlo pět: boskovický Janáček se smyčcovým kvintetem Extrémní smyčce, Svatojánský chrámový sbor Svitávka, Sloupský chrámový sbor se Šošůvskou scholou, Carpe diem z Letovic a Smíšený chrámový sbor Boskovice. Všechny sbory využily možnosti krátké zkoušky přímo v kostele v presbytáři, kde se potom zpívalo i naostro. V 15 hodin tuto nesoutěžní přehlídku zahájil hlavní organizátor Jiří Pohl.

Všechny sbory předvedly kvalitní vyrovnané výkony. Příjemné zpestření bylo vystoupení sboru Janáček za doprovodu Extrémních smyčců. Tento smyčcový kvintet předvedl i několik samostatných skladeb, což bylo v krásné akustice boskovického chrámu velmi povznášející. Zajímavé bylo spojení Sloupského chrámového sboru a mládežnické Šošůvské scholy. Jde nejen o snahu omladit sbor, ale hlavně přiblížit mladým zpěvákům a zapojit je do jiného repertoáru. Mladí toto spojení přivítali a rádi vystupují společně se sborem v některých skladbách už pravidelně. U všech sborů bylo vidět velké nasazení a snaha provést vše co nejlépe. Byly to téměř dvě hodiny zpěvu a krásného obohacení se navzájem, kdy všichni zpěváci byli zároveň i posluchači.

Tentokrát nebyla předvedena žádná společná skladba, což je škoda, tak snad příště bude!

Závěrečné společné posezení s občerstvením na krásně opraveném farním dvoře navíc za slunného počasí bylo příjemnou tečkou.

Je dobře, že se taková setkání uskutečňují, protože je to povzbuzení a motivace pro další práci a zároveň i odměna pro všechny, kteří se této službě ve farnostech, a tím sborový zpěv je, věnují.

Za sebe musím přiznat, že lituji toho, že jsme se s naším sborem neúčastnili už minulých ročníků a chtěl bych tímto vybědnout a pozvat všechny na ten další 14. ročník, aby si přišli společně zazpívat a navzájem se potěšit a povzbudit.

Velké díky patří organizátorům a Římskokatolické farnosti Boskovice za příjemné prostředí a umožnění tohoto setkání.

Martin Luska – Chrámový sbor Sloup

Setkání sborů brněnského děkanátu

V neděli 13. června proběhlo v důstojném prostředí brněnské katedrály setkání sborů brněnského děkanátu. Tato akce navázala na tradiční setkávání sborů celé brněnské diecéze v Boskovicích, známé pod názvem Sborování. Myšlenka uspořádání regionálního setkání sborů vznikla jako snaha podpořit na místní úrovni i další sbory, které se zatím do společně pořádaných akcí nezapojovaly. I když nakonec potvrdilo účast pouze pět sborů, společně vytvořily krásnou atmosféru celého odpoledne na vysoké společenské i umělecké úrovni.

První překvapení přinesl nácvik společných skladeb, kde kromě repertoárového Mozartova Ave verum bylo zařazeno známé Aleluja z Händelova oratoria Mesiáš, navíc v originální tónině i jazyku – angličtině. Sbormistři dobře vědí, kolik zásluhností, intonačních i rytmických, tato skladba obsahuje a jaké nároky klade na vysoké hlasy – soprán a tenor. Nicméně po prvním přezpívání bylo jasné, že sbory se s tím vypořádaly se ctí, celkový zvuk zněl překvapivě dobře a nebylo co vylepšovat.

Krátce po šestnácté hodině, po brilantním preludiu varhaníka Davida Postráneckého, začala samotná přehlídka sborů. Funkce moderátora se s profesionálním nadhledem ujal místní sbormistr a varhaník Petr Kolař, který kromě zorganizování celé akce a moderování stačil ještě řídit svůj sbor, vypomáhat

zpěvem ve sboru jeho ženy a odehrát náročný varhanní part u hostujícího sboru z Králova Pole.

První vystoupil Dómský smíšený sbor (sbormistr Petr Kolař, varhany David Postránecký), který svým výkonem nasadil velice vysokou laťku. Bylo znát že sbor se umí dobře vypořádat i s místním osmivteřinovým dozvukem, ve kterém se snadno při nevhodném tempu stane ze skladby nepřehledná změť zvuků. Repertoár zahrnoval skladby světových skladatelů zastupujících německou, italskou, francouzskou a anglickou hudbu.

Jako druhý vystoupil Chrámový sbor ve Starém Lískovci (sbormistr Petr Janda, varhany Milena Jandová), který kromě brněnského skladatele Jaromíra Hniličky a jeho lehce Jazzové Deus & Ubi uvedl barokní skladby, včetně méně interpretovaného sboru z oratoria Mesiáš „And The Glory“ s vlastním českým textem.

Třetí v pořadí vystoupil Smíšený sbor chrámu sv. Augustina v Brně - Masarykově čtvrti (sbormistr Zdeněk Laudát, varhany Zdeněk Chvíla). Přesto, že hlavně v mužské části sboru bylo vidět, že zpěváci už nejsou nejmladší, překvapila intonační vycizelovanost a vyváženost, s jakou dokázali zazpívat poměrně náročné skladby Jakuba Galuse, Camilla Saint-Saënsa, Pavla Křižkovského a Hanse Leo Hasslera.

Téměř profesionální dojem zanechal Dómský komorní sbor Brno při ZUŠ se zaměřením na církevní hudbu (sbormistryně Dagmar Kolařová, varhany Stanislava Syrková), kde sedm mladých dívek s andělskými hlasy rozdávalo okolo sebe krásu, jemnost a kultivovanost, v církevním prostředí moc často neslychanou. Mé překvapení bylo o to větší, když jsem se od paní sbormistryně dozvěděl, že všechny zpěvačky jsou místní farnice a hudbě se věnují jen jako koníčku a ani jedna z nich zpěv nestuduje profesionálně.

Jako poslední vystoupil Chrámový sbor při kostele Nejsvětější Trojice v Brně - Králově Poli (sbormistr Jan Hanáček, varhany Josef Hanáček, Petr Kolař). Kromě celkově svěžního projevu a intonační jistoty mě sbor zaujal kultivovaným zvukem jejich tenorů. Repertoár zahrnoval skladby od baroka (Vivaldi) přes klasicismus (Mozart) až po současnost (Petr Eben, Zdeněk Pololáník).

Vyvrcholením přehlídky se stalo společné uvedení výše zmíněných skladeb Mozarta a Händela na velice vysoké interpretační úrovni. Mohutný ušlechtilý zvuk spojených sborů vyplnil každé místočko katedrály a pronikl hluboko do srdcí všech posluchačů, kterých mimochodem vůbec nebylo málo. Odměnou byl pro účinkující dlouhou trvající potlesk a pocit, že to nebylo v žádném případě ztracené odpoledne. Emoce vyvolané krásnou hudbou ještě dlouho doznívaly na společném agapé při dobrém jídle a pití, které si sboristé vzájemně s láskou přichystali. *Petr Janda*

Za panem Václavem Kyselkou

Starší z Vás si snad ještě vzpomenou na vždy usměvavého, vtipného pana Václava Kyselku, který byl v letech 1997-2002 členem předsednictva naší jednoty Musica sacra. Škoda, že těžká nemoc přerušila jeho styky s námi.

Václav Kyselka se narodil 2. září osudového roku 1948 v Újezdě u Brna. Vystudoval obor analytické chemie na Střední průmyslové škole v Brně. Hudebně se začal učit soukromě v Karlově v Jeseníkách, později na ZUŠ ve Šlapnicích a soukromě u paní Jiřiny Mášové. Teprve pak se naučil hrát na varhany. Zaměstnání našel v laboratoři Chemické úpravy DIAMO v Dolní Rožince. V roce 1974 se oženil s Josefou Vavříčkovou.

Od roku 1973 působil jako výpomocný varhaník, od roku 1994 jako hlavní varhaník v Bystřici nad Pernštejnem a v letech 1994-2008 v Lísku. Současně vedl chrámové sbory ve svém bydlišti (1995-1996) a v Lísku (1996-2008). Zpíval ve sboru Vysočina, řízeném Josefem Kšicou, za jeho nemoci sbor jeden rok vedl. Kromě toho pracoval též v místním Kruhu přátel hudby a organizoval koncerty v kostele. K jeho soukromým zálibám patřila hra v šachy, fotografování a práce na počítači.

S panem Kyselkou jsem se setkával jednak na schůzích předsednictva MS, jednak při jednáních o rekonstrukci historických varhan Františka Ignáce Siebera z roku 1769 v Bystřici nad Pernštejnem a při opravě varhan Františka Svítla z roku 1852 v Lísku. Nikdy nezapomenu na společnou jízdu autem ze školení varhaníků ve Znojmě v roce 2002, při které jsme se bavili o dalším vývoji liturgické hudby u nás.

Naposledy jsem pana Kyselku viděl v den jeho smrti 23. dubna 2010 v brněnském hospici Gabriela, kde o něho pečovala jeho manželka. Pan Kyselka již nemohl mluvit, ale z jeho očí jsem vytušil, že mne poznal. Nemohl jsem se s ním rozloučit jinak než třemi křížky na jeho zpoceně čelo. Odešel téhož dne večer na onen lepší svět, smířen s Bohem i lidmi. Byl pochován v Újezdě u Brna za velké účasti rodiny, přátel a známých. Za jednotu MS se s ním u hrobu rozloučil otec Karel. R. i. P.

Jiří Sehnal

Velikonoce na kůrech

Brno - katedrála

Vyvrcholením hudebních produkcí při pontifikálních bohoslužbách v katedrále sv. Petra a Pavla v Brně o Velikonocích 2010 bylo uvedení Messe solennelle de Sainte Cecile Ch. Gounoda při slavnosti Zmrtvýchvstání Páně. Na něm se podíleli spolu s místním Dómským smíšeným sborem a Brněnským filharmonickým sborem Beseda brněnská sopranistka Zuzana Pálenská, tenorista Petr Levíček a barytonista Petr Kolař, na varhany doprovázel David Postránecký. Při bohoslužbě dále zaznělo Hallelujah G. F. Händela a Cantique Jean Racine G. Fauré. O doprovod lidového zpěvu se spolu s varhanami postaral žesťový kvintet aranžovaný Petrem Kolařem a Františkem Jeřábkem. Provedení řídil Petr Kolař.

Petr Kolař

Brno – sv. Jakub

V průběhu Zeleného čtvrtku, Velkého pátku a Bílé soboty se v našem kostele o hudební doprovod bohoslužeb postaral sbor mladých. Na programu byla moteta čerpající textovou předlohu z liturgických textů nejvýznamnějších autorů od renesance

po současnost: G. P. da Palestrina, J. H. Gallus, A. Lotti, W. A. Mozart, F. X. Haberl, W. Bradbury, aj.

O Božím hodu velikonočním zazněla Missa solemnis in B-Dur (Harmonie-Messe) J. Haydna. Pod vedením Ondřeje Múčky zpíval chrámový sbor od sv. Jakuba s orchestrem. Sólisty byli: Kateřina Šujanová (soprán), Lenka Čermáková (alt), Ondřej Múčka (tenor), Martin Šujan (bas). Tato mše se provedla hned dvakrát – v 11 hodin u sv. Jakuba a v 15:30 hodin u sv. Janů u minoritů. *Ondřej Múčka*

Letovice

O Velikonocích 2010 byly v kostele sv. Prokopa v Letovicích provedeny tyto duchovní skladby: Zd. Fibich – Missa Brevis (účinkoval komorní sbor Carpe diem), M. Eliáš – Aleluja, ať zní zvony, J. Pihert – Regina coeli a G. F. Händel – Aleluja z oratoria Mesiáš. Účinkoval Smíšený pěvecký sbor B. Martinů, řídil Karel Pecháček, na varhany doprovázel Miloslav Krejsa. *Miloslav Krejsa*

Šaratice

V průběhu Velikonoc byly na kůru sv. Mikuláše v Šaraticích provedeny skladby: J. S. Bach – Jesu, meines Glaubens Zier, A. Dvořák – Bože! Bože! Píseň novou (Biblická píseň č. 5), C. Franck – Panis angelicus; G. B. Pergolesi – Quae moerebat et dolebat (4. část Stabat mater), V. Říhovský – Laudate Dominum, M.-A. Charpentier – Prélude (Te Deum), D. German – Festive trumpet tune. Skladby zazněly v interpretaci Blanky Robešové (soprán), Olgy Frydrychové (alt), Jindřicha Švehly (trubka) a Karola Frydrycha (varhany). *Karol Frydrych*

Uherský Brod

Na kůru farního kostela Neposkrvněného početí P. Marie v Uherském Brodě zazněly v podání chrámového sboru tyto skladby: J. Handl – Ecce, quomodo moritus justus, G. Asola – Jesu, Redemptor Omnium, anonym – O crux, ave, J. Strejc a J. Kromolicki – liturgie Květné neděle, P. J. Olejník (sbor. úprava J. Hrubý) – Improperia, Šteyerův kancionál – Vstal z mrtvých, P. A. Mička a P. J. Olejník – Velikonoční sekvence. *Jiří Hrubý*

Uherské Hradiště

O letošních Velikonocích zazněly ve farním kostele sv. Františka Xaverského a františkánském kostele Zvěstování Páně v Uherském Hradišti následující skladby: M. Vulpus – Surrexit Christus hodie, O. Ravanello – Haec dies, G. P. da Palestrina – O bone Jesu, sekvence Victimae paschali laudes a D. Tommasi – Missa chorally (části Kyrie, Sanctus a Agnus). Chrámový sbor řídil Karel Dýnka, na varhany doprovázela Lucie Adamcová. *Karel Dýnka*

Vyškov

Vyškovský chrámový sbor v místním kostele Nanebevzetí Panny Marie přispěl k liturgické oslavě všech významných dnů Svatého týdne i velikonočních svátků.

Na Květnou neděli zazněl při průvodu s ratolestmi zpěv V. Říhovského Hebrejské děti. Na Zelený čtvrtek sbor nastudoval Antifonu k obřadu umývání nohou J. Olejníka, na Velký pátek zařadil do pašijí zpěv Vykoupení D. Reada a při uctívání kříže Jelínkova Improperia. Pro radostnou velikonoční oslavu na Bílou sobotu a Boží hod velikonoční zaznělo ve sborové úpravě hosanovské Nebojte se a slavnostní atmosféru vzkříšení podtrhla i skladba Z. Pololánika Zvon bouří za svítání.

Jaroslav Lindr

Znojmo – sv. Mikuláš

Schola od sv. Mikuláše provedla během Svatého týdne obvyklé liturgické zpěvy, které náležící schole, včetně proprií od P. J. Olejníka a chorálů z Taizé. O Velikonoční vigílii a následujících velikonočních nedělích zazněly kromě staršího repertoáru dvě nové skladby: Aleluja z Papežské mše v Brně a Ó, převeselá novina od A. V. Michny. O slavnosti Soslání Ducha Svatého byly provedeny stejné skladby jako v loňském roce.

Willi Türk a Svatava Holíková

Služba venkovského varhaníka v pohraničí

Úroveň liturgické hudby v našich kostelech je značně nevyrovnaná a hodně závisí na podmínkách, které v dané oblasti jsou. Jiné podmínky jsou v Brně, jiné ve Znojmě a jiné u nás na venkově v pohraničí. Již osmým rokem hraji na varhany ve Vranově nad Dyjí a za tu dobu jsem se snažil odstranit několik „běžných“ praktik, které byly v rozporu s naukou o liturgii. Jak na to reagoval lid? Především jsem byl „trnem v oku“ starším farníkům, kteří těžce snášejí nějaké změny. Starší lidé ale postupem času změny přijali a zvykli si na „nový režim“. Když jsem do Vranova přišel, hrálo se přibližně 50 písní z Kancionálu a Břízovo ordinarium. Dnes hrajeme zhruba 70 – 80 písní (obnovil jsem písně, které se zde hrály před 25 lety) a dvě ordinaria (Bříza, Olejník). Návčik nových písní praktikujeme tak, že se novou píseň nejprve naučí užší okruh lidí (přibližně 10) a poté tito lidé „táhnou“ píseň s lidem. Ze začátku si lidé nemohli zvyknout, že neslyší vícekrát za rok „hitovky“ typu 512, 801 apod., ale nakonec pochopili, že jsou mnohem hodnotnější písně v Kancionálu, které lépe vystihují danou událost během liturgického roku. Již zavedeným a dobře známým písním se snažím dávat prostor při mších ve všední dny. Ke zvyšování úrovně hry na varhany pomáhá v našem okolí především Musica sacra vydáváním ediční řady Varhanní preludia, kde jsou krásné a užitečné skladby. Postupně se snažím svůj repertoár obohacovat o skladby nejen z publikace Škola na varhany, ale i z jiných zdrojů. V budoucnosti se chci postupně přiblížit úrovni liturgické hudby, která je ve Znojmě, a k tomu mi dává příklad v zápalu i trpělivosti nový předseda MS Willi Türk, jenž pečuje o liturgickou hudbu ve znojmském děkanském kostele sv. Mikuláše.

Během své varhanické služby se řídím heslem: „Není důležité, z jakého doprovodu hraji, ale důležité je, jestli písně dobře zahraji a jestli to je k oslavě Boží.“

Ivoš Prchal

Hudební jaro Zdeňka Pololánika

Ve dnech 14. 4., 5. 5. a 26. 5. 2010 se konal první ročník hudebního festivalu pod názvem Hudební jaro Zdeňka Pololánika. Tento festival byl uveden v rámci Kruhu přátel hudby, který pořádá Městské kulturní středisko v Tišnově. Všechny koncerty byly uvedeny pod záštitou Mons. Mgr. Jiřího Mikuláška, generálního vikáře, Mons. Josefa Šindara, faráře v Tišnově a Ing. Františka Svobody, starosty města Tišnova.

Zdeněk Pololáník patří k nejvýznamnějším soudobým skladatelům. Narodil se v Tišnově. Je absolventem konzervatoře v Brně (obor varhany ve třídě prof. Černockého) a JAMU (skladba u V. Petřelky a T. Schaefera.)

Obdivuhodný je nejen široký záběr jeho skladatelské činnosti ale i invence, která je patrná v každé jeho skladbě. Komponuje rychle a lehce. Navázal kontakt s divadlem, filmem, televizí a rozhlasem a dosud složil stovky partitur pro divadelní a televizní inscenace i hudbu k mnoha filmům. Pololáníkův skladatelský záběr není však zdaleka vyplněn jen skladbami „na zakázku“. V dlouhé řadě jeho opusů jsou skladby komorní, ale na druhé straně díla rozměrná, ať už určená pro koncertní podium či divadelní jeviště, např. oratorium „Píseň písní“ v hebrejském originále nebo balet „Pierot“, který dosáhl velkého úspěchu. Duchovní hudba je oblast, které věnuje v průběhu celého uměleckého života pozornost, a to v nejširším záběru – od prosté, každodenní „chrámové hudby“ až po velká díla. Četné skladby pro varhany jsou dokladem skladatelovy invence, ale i důkazem důvěrné znalosti tohoto nástroje, který sám mistrovsky ovládá. V Pololáníkově tvorbě se uplatňuje nejen rozmanitost žánrů, záliba v nevšedních nástrojových seskupeních i neobvyklých uměleckých koncepcích, ale také pozoruhodná vzájemná stylová kontrastnost jednotlivých děl, byť nesoucích určité společné konstantní znaky individuálního skladatelova projevu. Základní poselství naděje a jasu je nepochybně příčinou obliby Pololáníkových skladeb. Za svou uměleckou činnost je nositelem řádu sv. Cyrila a Metoděje České biskupské konference (2001) a Ceny Jihomoravského kraje (2005). V letošním roce oslaví své životní jubileum.

Všechny tři koncerty byly provedeny v kostele sv. Václava v Tišnově. První (14. 4. 2010) byl věnován varhanám a trubce. Na varhany zahrála Lucie Žáková a na trubku Vlastimil Bialas. Varhanice i přes své mládí (v r. 2008 ukončila svá magisterská studia na AMU) dokázala s lehkostí a elegancí zvládnout všechna úskalí svého velmi náročného programu. Uvedla skladby B. M. Černohorského, J. K. Kuchaře, N. Lebéqua a Z. Pololánika. Právě kompozice posledně jmenovaného skladatele (Esultazio e pianto – Hosana a Pastorále) kladly vysoké nároky nejen na interpretku, ale i na nástroj, na který hrála. Trumpetista přistoupil ke svému programu vysoce profesionálně a zahrál ve skvělé formě za doprovodu L. Žákové

skladby H. Purcella a T. Albinoniho. Kostel byl zaplněn do posledního místa posluchači, kteří připravili účinkujícím i přítomnému skladateli Z. Pololáníkovi velké ovace a muselo se přidávat.

Druhý koncert, který se konal 5. 5. 2010, byl ve znamení zpěvu s doprovodem varhan. Na programu bylo patnáct skladeb různých autorů na téma Nejkrásnější Ave Maria. Pěvecký part přednesla Olga Procházková, sólistka opery Slezského divadla v Opavě. Je pěvkyní širokých interpretačních možností, od koloraturních přes lyrické až ke stěžejním skladbám českého i světového repertoáru. Zcela výjimečný projekt zaujal mnoho posluchačů, kteří si přišli poslechnout modlitbu k Panně Marii v mnoha ztvárněních od 16. století až po současnost. O. Procházková zpívala s velkým nasazením, s dokonalou dynamikou v chrámové klenbě od nejslabších tónů v piánu až po maximální forte. Zazněly Ave Maria od G. Cacciniho, W. A. Mozarta, L. van Beethovena, K. Bendla, F. Schuberta, Ch. Gounoda, ale také L. Kuby a Z. Pololáníka. Na varhany ji doprovodil František Šmíd, který s velkým citem a pochopením pro sólový hlas dotvořil atmosféru dokonalého zážitku. Koncert se setkal s obrovským nadšením, publikum tleskalo účinkujícím ve stoje a vyžadovalo další přídávky.

Třetí, závěrečný koncert, se konal 26. 5. 2010 pod názvem Ozvěny Velikonoc. Program uváděl skladby Zdeňka Pololáníka „Velikonoční cesta pro soprán a komorní orchestr“ a „Cantus psalmodicum pro basbaryton a klavír“. Na koncertu vystoupili renomovaní umělci Olga Procházková, soprán sólistka opery Slezského divadla v Opavě, Richard Novák, bas sólista opery Národního divadla v Brně, Karel Košárek, klavír, spolupůčinkoval Tišnovský komorní orchestr pod vedením Jaroslava Kolesy. Orchestr vznikl jako neprofesionální smyčcové těleso, složené z hudebníků z Tišnova, Brna a okolí. Obě kompozice kladly na účinkující vysoké nároky jak po stránce technické, tak i hudební. Velikonoční cesta obsahuje 14 písní na texty žalmů. Z tohoto rozsáhlého cyklu bylo uvedeno šest částí. Velmi náročný sólový part přednesla O. Procházková s velkou precizností a důrazem na srozumitelnost zpívaného textu. Její skvělé provedení podtrhl místní komorní orchestr snahou o citlivý a kultivovaný doprovod. Druhá skladba Cantus psalmodicum pro basbaryton a klavír vyžadovala použití elektronického klávesového nástroje. Obsahuje šest žalmů zpívaných na latinský text. R. Novák přesvědčil všechny posluchače o své neotřesitelné pěvecké výjimečnosti a přednesl tuto skladbu s jistotou a intonační dokonalostí. Znamenitý klavírista K. Košárek dokreslil náročné provedení skvělým výkonem v klavírním partu. Posluchači byli překvapeni úrovní provedení těchto skladeb Z. Pololáníka a dlouho aplaudovali nejen účinkujícím, ale i samotnému autorovi.

První ročník festivalu Hudební jaro Zdeňka Pololáníka v Tišnově, připraveného k počtě posledního žijícího romantika současnosti, skončil velkým úspěchem. Nejen všech zúčastněných umělců, ale i znamenitou dramaturgií, která dokázala na všech třech koncertech zaplnit kostel do posledního místa. Tento první ročník se tak stal velkým příslibem pro další rok 2011.

František Šmíd

Varhanní koncert Tomáše Flégra 15. 7. 2010

Čtvrteční podvečer v řeznovickém kostele sv. Petra a Pavla byl ve znamení vynikajícího a unikátního varhanního koncertu Tomáše Flégra, varhaníka a organologa v jedné osobě.

Překrásný koncert, kterému předcházela dvoudenní pečlivá prohlídka, dokumentace, ladění a částečná odborná oprava varhan z r. 1901, nerušil ani poměrně hlučný motor ventilátoru měchu. Pan Flégr se rozhodnul pojmout tento koncert podobně jako za starých časů, kdy fungovali na kůrech kalkanti a měchy obsluhovali ručně či šlapáním. A tak se do řeznovického kostela dostala opravdu vzácná atmosféra zašlých časů rodícího se 20. století díky kalkantovi Vítu Navrátilovi.

Jedinou bolestí tohoto výjimečného koncertu byla návštěvnost. Přišlo pouhých devět lidí, tito však odcházejí naplněni krásou i touhou po této staré hudbě, kterou vyjadřovali dotazy na pana Flégra, kdy prý přijede koncertovat příště. Na humanitární pomoc pro povodněmi zasažené kraje bylo těmito lidmi vybráno 350 Kč.

Zbývá jen dodat, že řeznovické varhany mají pouze 80% plně funkčních píšťal. Některé kovové píšťaly jsou zhotoveny ze zinku, dřevěné píšťaly jsou silně zasaženy červotočem a bude nutné vyhledat během velmi krátké doby účinnou pomoc k jejich záchraně, aby řeznovický románský kostel nepřišel o skvělou památku varhanářského stavitelství z přelomu 19. a 20. století. *Tomáš Navrátil*

K jubileu hudebního skladatele Františka Emmerta

Mezi významné jubilanty – členy jednoty Musica sacra – v letošním roce patří František Emmert (* 19. května 1940, Dvohradí, okr. Teplice). Ačkoli již od roku 1961, coby student kompozice Janáčkovy akademie múzických umění (u prof. Jana Kapra), zakotvil v Brně, jeho rodina má původ v Bavorsku. Dobrým hudebním vkladem do začátku mu bezesporu bylo studium na Vyšší hudebně pedagogické škole v Praze. Od roku 1956 se vzdělával ve hře na klavír (u prof. Lva Esche) a skladbě na pražské konzervatoři. Po absolvování kompozice na JAMU nastoupil na prezenční vojenskou službu u protiletadlového dělostřelectva (1965-1967), aby poté pokračoval v umělecké aspirantuře (u prof. Miloslava Ištvana). Po jejím skončení byl přijat na JAMU jako odborný asistent pro hudební teorii, kde od roku 1975 do dnešních dnů vyučuje hlavní obor skladba. V roce 1991 se habilitoval na docenta a roku 2006 byl prezidentem České republiky jmenován profesorem.

František Emmert je bezesporu velmi úspěšným pedagogem – podařilo se mu vychovat celou řadu osobností – z řad jednoty Musica sacra patří k jeho žákům koncertní varhaník a skladatel MgA. David Postránecký. Bez zajímavosti také není jeho zavedení tzv. „nultého ročníku“ na Katedře kompozice a dirigování Hudební fakulty JAMU, kde mimo úvazek vzdělával zájemce o studium k přijímacím zkouškám. Během let tak připravil 25 studentů (včetně sbormistrů a dirigentů) –

všichni byli přijati! U kolegů z fakulty si pro svou laskavost vysloužil přezdívku „ochránce chudých“.

Skladatelsky se František Emmert prosadil především v oblasti symfonické, komorní a vokální hudby. Postupně v jeho tvorbě zcela převážila duchovní inspirace katolickou vírou. Je ale také autorem divadelní i televizní scénické hudby. Pro potřeby jednoty *Musica sacra* František Emmert zkomponoval *Žalm 118* (1997), *Proprium Tridium a Soslání Ducha sv.* (1998), *K Mileniu 2000* (2000) a třísvazkový *Ročník antifon* (1986-1991). V roce 1998 dostal hlavní cenu jednoty *Musica Sacra* Brno za skladbu *Proprium Svatodušní*. Jak již bylo výše uvedeno, řada Emmertových skladeb je inspirována biblickými motivy. Nejinak je tomu i v tvorbě symfonické, ve které zaujímá mezi českými skladateli přední místo. Jeho poslední, téměř hodinová *24. Symfonie Agnus Dei* (2010) má pět částí: 1. *Ejhle Beránek Boží*, 2. *Pokoušení na poušti*, 3. *Modlitba brzo ráno ... na opuštěném místě*, 4. *Miserere*, 5. *... ani mocnosti podsvětí ji nepřemohou*.

Nutno konstatovat, že ačkoli jsou Emmertovy kompozice prováděny v Německu, Francii, USA či Japonsku, na území naší vlasti zní jeho tvorba ojediněle, což je škoda i z toho titulu, že v archivu jednoty MS je uložena celá řada jeho skladeb. Jedním z důvodů, proč se Emmertova tvorba neuvádí častěji, je bezesporu také to, že se jako autor vůbec nestará o propagaci svých skladeb. Je-li pro Františka Emmerta něco příznačné, pak je to pokora. Ačkoli je výjimečným skladatelem, není v něm ani stopy po sebestřednosti či zviditelnění se. Jak napsal prof. Miloš Štědroň: „Jeho život je nesen nejvyšší myslitelnou intenzitou tvorby.“ Nejen v tom může být vzorem pro ostatní hudebníky.

Vzácnému jubilantovi do dalších let přejeme hodně zdraví, Božího požehnání a hudební invence.

Karol Frydrych

Něco pro zasmání (i k zamyšlení ...)

Zimmermannova definice varhaníka:

Kostelní varhaník je osoba snažící se dostat pomocí rukou a nohou pod svou kontrolu složitou soustavu píšťal, rejstříků, pedálů, kláves a zpívajících věřících.

Dovětek Ing. Bohabojného:

Vždy k větší cti a slávě Boží, sem tam ke spokojenosti věřící obce, v extrémním případě i ke spokojenosti místního duchovního správce.

Převozníkův princip:

Varhaník bývá člen farnosti s latentním hudebním nadáním a nízkou asertivitou, který po úmrtí nebo dezerci svého předchůdce podlehl psychologicko-morálnímu nátlaku obce, pročež byl nucen ujmout se krocení osiřelého nástroje.

Typologie druhu „kostelní varhaník“:

- Nejčastější sortou varhaníků je **věřící ochotník**. Varhaní ochotníci bývají samouci, rekrutují se z řad přeucených pianistů či domácích uživatelů keyboardů zn. Casio. Varhaník – ochotník používá k preludování převážně dvou až čtyř prstů

podobně jako běžní uživatelé PC. Nohy zapojuje do hry zcela výjimečně, převážně ve chvílích, kdy se chce lépe uvelebit na lavici varhan, přičemž zavádí nohou o pedál. Velké oblíbené liturgického shromáždění se těší jeho tříakordové improvizace při svatém přijímání či po něm. V těchto okamžicích se může teprve plně rozvinout skrytý bachovský génius ochotníka, jinak sešněrovaný kancionálem a jinými liturgickými příručkami (Hudbymilovní faráři občas předstírají, že zapomněli papír s ohláškami v sakristii, aby si mohli nenadálé hudební kreace déle vychutnat!).

- Řidčeji se na kůru vyskytne **poloprofesionál**. Jedná se většinou o místního šumaře, který si přivydělává hrou na bezpočet nástrojů při veselkách, bálech, pohřbech, po hospodách a kostelech. Tento typ má oproti předešlému nespornou výhodu hudebního sluchu, jeho nevýhodou však bývá menší znalost liturgického prostředí a kostelového hudebního žánru, jakož i psychologicky náročná potřeba „přepínat“ z jednoho prostředí na druhé.

- Velmi vzácně trůní za varhany v kostele **profesionál**. Sílu nástroje v rukou profesionála lze s výhodou použít k prověření statiky chrámu: Prověrka se děje vždy k závěru bohoslužeb, proto prozíraví věřící kvapně opouštějí chrámové prostory už s prvním náznakem spouštěného „fortissima“ z kůru. Bohužel profesionální varhaníci se uplatňují raději na koncertech, kde lze očekávat vytříbenější posluchačstvo a žádné přerušování produkce slavných mší modlitbami věřících.

T. Marného efekt fázového posunu:

Při bohoslužbách takřka nevyhnutelně dochází k jevu fázového posunu zpěvu oproti varhannímu doprovodu, jehož výsledkem je polyfonní kakofonie.

Dopplerovo rozpracování objevu T. Marného:

Varhaník se zpravidla řídí zásadou, že musí být při hraní vždy o krok napřed před zpěvem lidu, aby se zpěv zbytečně nenatahoval. Muzikálně nadaní jedinci jeho vedení respektují a drží se za ním rytmicky v těsném závěsu. Většina pelotonu však jede ve svém „pohodovém tempu“, postupem času o jeden či více taktů pozadu, což vytváří již zmíněný fázový posun zpěvu oproti doprovodu. (Špatně slyšící navíc běžně zpívají v jiné tónině, případně jinou sloku nebo jinou píseň.) Hudebně nejzajímavější jsou proto konce jednotlivých slok, kdy se „pohodáří“ dovtipí, že jim ujel vlak, a snaží se prudkým sprintem dostihnout doprovod: Poslední opozdilci obvykle dobíhají až po ztichnutí varhan.

Magnificat P. Bát'ušky:

Na rozdíl od koncertních síní je v kostelech tento jev běžně tolerován, takže Hospodin o chválu svých maličkých nepřijde. A kdoví, které provedení poslouchá raději ... (srov. Mt 11, 25-26).

Informace – Nabídka – Pozvání

V sobotu 12. 6. 2010 byl ukončen první ročník tříletého kurzu pro varhaníky, který pořádá ve Slavkově Musica sacra. Postupovou zkoušku z varhanní hry udělalo cca 30 frekventantů, asi desítka zájemců bude zkoušku dělat ještě v říjnu, kdy začíná

druhý ročník. Děkujeme všem vyučujícím i studentům za jejich snahu o zvelebení hudby v našich kostelech.

Všem zájemcům si dovoluujeme nabídnout **videonahrávku** na DVD z liturgie **žehnání nových prostor** v podkroví budovy Smetanova 14 v Brně. Zde sídlí mj. Musica sacra a Středisko pro liturgickou hudbu. Nahrávka je v dispozici v kanceláři MS za Kč 40,--, rádi zašleme též poštou.

Dne 14. 6. 2010 se sešlo **předsednictvo** jednoty Musica sacra. Hlavními body jednání bylo zhodnocení proběhlých akcí r. 2010 (Setkání, Výlet za varhanami, regionální Sborování), příprava jednodenního školení v Hustopečích (viz níže) a příprava Svatocecilského setkání.

Zveme všechny varhaníky a vedoucí chrámový sborů na **jednodenní školení**:

Téma: **příprava na Vánoce** (zaměřeno zejména na praxi)

Součástí bude liturgická přednáška, nácvik vánočních sborů, responsoriálních žalmů a liturgických zpěvů, interpretace adventních a vánočních varhanních preludií.

K dostání budou mimo publikace Musica sacra též noty snadných nových vánočních sborů pro případné použití ve vlastních farnostech.

Kde: areál kostela v Hustopečích

Kdy: 16. 10. 2010, od 9 do cca 13 hod.

Přihlášky: osobně, tel., e-mailem v kanceláři Musica sacra do 31. 8. 2010

Oběd: za cca Kč 100,-- (zájem je nutno nahlásit při přihlášení!)

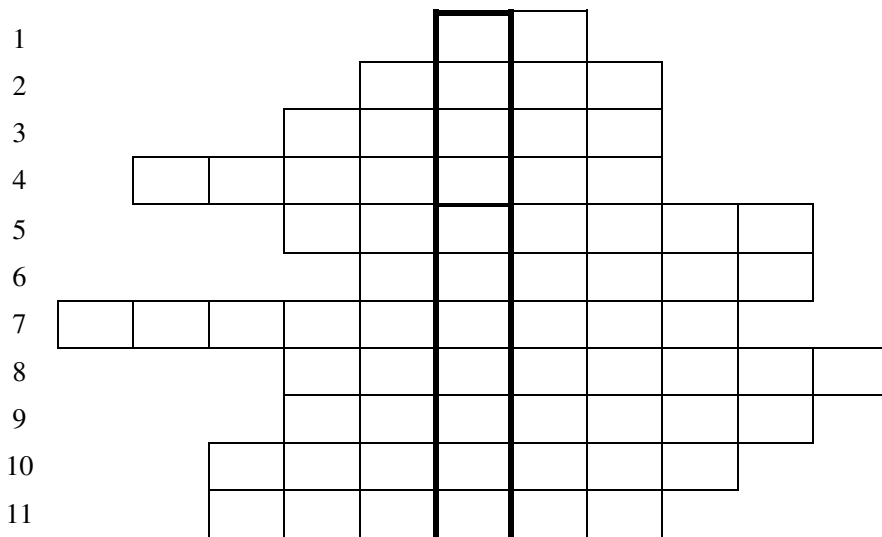
Všechny srdečně zveme!

Musica sacra nabízí brožurku **Tajemství víry v daru hudby** od Jaroslava Vodrážky, kterou vydala Metropolitní kapitula sv. Václava v Olomouci. Publikace stojí Kč 60,- a je k dostání v kanceláři Musica sacra – případným zájemcům rádi zašleme poštou.

Uzávěrka dalšího čísla je 5. října 2010. Budeme rádi, když nám pošlete své příspěvky. Díky!

Křížovka

Řešení tajenky z minulého čísla: VELIKONOCE: 1. Vivace, 2. Evangelium, 3. Homilie, 4. Apsida, 5. Lydická, 6. Con moto, 7. Litanie, 8. Adorace, 9. Diecéze, 10. Forte. Správnou tajenku nám zaslalo pět luštitelů: J. Lindr, J. Faktor, M. Ryšánková, J. Doubrava a M. Krejsa. Odměnu zasíláme panu Jaroslavu Lindrovi. Tajenku tohoto čísla nám zašlete do 31. 8. 2010.

1. Třetí solmizační slabika.
2. Italsky poněkud, málo.
3. Komorní skladba pro osm nástrojů různého obsazení.
4. Smíšený rejstřík na varhanách sestávající z více alikvotních tónů.
5. Interval $f^1 - e^2$.
6. Karel ... (1910 – 1979), sbormistr, varhanní pedagog v Brně, autor žalmů v jednotném kancionálu.
7. Mnohohlas.
8. Dvojitá taktová čára s dvojtečkou označující opakování části skladby.
9. Melodická ozdoba typu trylku značící se proškrtnutou značkou nátrylu.
10. Malé varhany s jedním manuálem a několika rejstříky.
11. Nátrubkový (žesťový) nástroj.

Karol Frydrych

Adresa vydavatele: MUSICA SACRA, Smetanova 14, 602 00 Brno

Tel.: 549 251 008, e-mail: musicasacra@musicasacra.cz

<http://www.musicasacra.cz>

Návštěvní dny:

pondělí: 9.15 – 12 hod.

středa: 9.15 – 12, 13 – 16 hod.

pátek: 9.15 – 12 hod.

Bankovní spojení: ČSOB – Poštovní spořitelna, č. účtu: 154525774/0300

Registrace Zpravodaje Musica sacra: MK ČR E 19603